

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Історичне країнознавство
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Дегтярьов Сергій Іванович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	14 тижнів протягом 1-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 48 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 24 практичних занять)
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Міжнародне право"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є досягнення студентами сучасного конструктивного, фундаментального мислення та набуття системи спеціальних знань з історичного країнознавства, зокрема про історичне, політичне, демографічне, економічне, суспільно-культурне становище провідних країн світу Новітньої доби.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ до курсу «Історичне країнознавство»

Предмет, завдання та функції історичного країнознавства. Історико-географічна карта світу XX – на початку XXI ст. Світовий порядок у XX – на початку XXI ст. Країнознавство як навчальна дисципліна та науковий напрямок. Об'єкт і предмет дослідження країнознавства. Регіональний поділ світу. Політична карта світу, її основні об'єкти (територія, країна, держава). Форми правління та державного устрою в державах світу. Теорії та концепції держав. Міжнародні організації.

Тема 2 Провідні західноєвропейські держави

Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин (1919-1922). Місце у цьому процесі провідних держав Європи. Зовнішньополітичні пріоритети напередодні II Світової війни. Велика Британія. Наслідки II Світової війни для Великобританії. Розпад Британської колоніальної імперії. Політика М. Тетчер. Фолклендська війна (1982) та її значення. Великобританія та ЄС. Ірландська проблема. Франція. Політика Ш. де Голля. Внутрішня і зовнішня політика у другій половині XX ст. Етнічні проблеми. Федеративна Республіка Німеччина. К. Аденауер. «Німецьке економічне диво». Канцлер А. Меркель та місце Німеччини в сучасній Європі. Участь Великобританії, Франції та Німеччини в об'єднанні Європи. Малі країни Західної Європи. Нідерланди. Бельгія. Люксембург. Ліхтенштейн.

Тема 3 Країни Північної та Центральної Європи (частина 1)

Країни Північної Європи: загальна характеристика регіону. Фінляндія. Проголошення незалежності у 1917 році. К. Маннергейм. Радянсько-фінська війна 1939 року. Політичний устрій сучасної Фінляндії. Швеція. Політичне становище у 1920-х – 1930-х роках. Влада соціал-демократів. У. Пальме (перше політичне вбивство за 200 років). Доктрина зовнішньополітичного нейтралітету. Норвегія. Особливості економічного розвитку. Данія та Ісландія. Питання Шлезвінга. Перша жінка-монарх Маргрет II (1972). Економіка сучасної Данії та система соціального захисту. Країнознавча характеристика України. Державність початку XX ст. УНР. Українська Держава. УРСР. Україна в системі міжнародних відносин. Проблеми сучасного становища: економіка, державне управління, суспільство. Відносини з сусідніми країнами.

Тема 4 Країни Північної та Центральної Європи (частина 2)

Країни Центральної Європи. Республіка Польща. Територія і населення. Суспільно-політичні зміни наприкінці XX ст. «Солідарність». В. Ярузельський. Л. Валенса. Економіка. Відносини з Україною. Угорщина. Режим М. Хорті. Повстання у Будапешті 1956 року. Повалення комуністичного режиму. Проблемні питання у відносинах з Україною. Чехія та Словаччина. Утворення Чехословаччини (1918). Т. Масарик. Мюнхенська змова 1938 року. Чехословаччина у сфері впливу СРС. «Празька весна» 1968 року. «Оксамитова революція» 1989 року. Утворення Чехії та Словаччини (1993). Республіка Білорусь. Територія та населення. Особливості політичного й економічного розвитку наприкінці XX – на початку XXI ст. Політичні події 2020 року. Молдова. Територія і населення. Проблема Придністров'я. Сучасні політичні процеси у Молдові.

Тема 5 Країни Південної та Східної Європи (частина 1)

Країни Південної Європи. Італія. Режим Б. Муссоліні (1922-1945). Повоєнна відбудова Італії. Епоха тероризму (1960-ті – 1970-ті роки). Державний устрій та економічний розвиток. Греція. Громадянська війна та відновлення монархії (1946-1967). Влада «чорних полковників» (1967-1975). Проблема Північного Кіпру. Економічна криза 2008 року. Туристичний потенціал Греції. Туреччина. Реформи Мустафи Кемалю Ататюрка. Військова диктатура 1960-1982 років. Етнічний склад Туреччини. Курдська проблема. Політика й економіка сучасної Туреччини. Іспанія. Громадянська війна 1936 року. Режим генерала Ф. Франко (1936-1975). Розвиток економіки та суспільно-політичних відносин у другій половині XX – на початку XXI ст. Етнічні проблеми в Іспанії. Країни Південно-Східної Європи. Повалення комуністичних режимів наприкінці 1980-х років. Болгарія. Румунія. Румунія у XX – на початку XXI ст. Хорватія. Боснія і Герцеговина. Сербія. Чорногорія. Македонія.

Тема 6 Країни Південної та Східної Європи (частина 2)

Російська Федерація. Особливості географічного розташування. Економічний і соціальний розвиток. Національні регіони у складі РФ: проблеми відносин з центром, асиміляція. Зовнішня політика. Росія і світ. Відносини з Україною та Європою. Країни Балтії: Латвія, Литва, Естонія. Проголошення незалежності у 1918 та 1919 роках. Балтійські республіки у складі СРСР. Особливості геополітичного становища. Економічний розвиток. Європейський вектор зовнішньої політики. Сучасна політика Росії та країн Балтії по відношенню до сусідніх держав. Російська агресія проти України. Співпраця України та країн Балтії.

Тема 7 Євроінтеграційні процеси у XX – на початку XXI ст.

Проблема безпеки й економічного відродження після Другої світової війни. Створення НАТО. Історія виникнення та формування Європейського Союзу. Р. Шуман, К. Аденауер, В. Черчилль, Ж. Монне. Декларація Шумана. Римські угоди 1957 року. Євратом. Створення Європейського економічного співтовариства. Інституалізація ЄЕС у 1960-х – 1970-х роках. Європейська рада. Рада ЄС. Європейська комісія. Європейський парламент. Суд Європейського Союзу. Рахункова палата (Палата аудиторів). Євроінтеграційна політика у країнах Центральної, Південної та Південно-Східної Європи. Українська євроінтеграційна політика. План дій «Україна – ЄС». Лібералізація візового режиму. Основні проблеми на шляху до укладення асоціації України з ЄС.

Тема 8 Країни Північної Америки

Сполучені Штати Америки. Участь у повоєнній відбудові Європи. План Маршала. Суспільні відносини у другій половині XX – на початку XXI ст. Проблема кольорового населення. Вплив громадської думки на прийняття політичних рішень (Уотергейтська справа, Б. Клінтон). Економіка. Міжнародна політика США у XX – на початку XXI ст. «Холодна війна». Війна у В'єтнамі. «Буря у пустелі». Особливості економічного розвитку США. Провідні корпорації (Apple, Amazon, Microsoft, Facebook та ін.) та їхній вплив на світ. Канада. Особливості політичного устрою. Економічний розвиток. Консервативна та Ліберальна партії Канади. Проблема Квебеку. Українсько-канадські зв'язки.

Тема 9 Країни Центральної та Південної Америки

Держави Центральної Америки. Провідні країни Південної Америки. Аргентина. Безславна декада 1930-1943 років. Політика президента Хуан Перон. Евіта. Бразилія. Політичний та економічний розвиток у другій половині XX ст. Перша жінка президент Бразилії Ділма Руссеф. Колумбія. Перу. Чілі. Правоавторитарний режим А. Піночета (1973-1990). Венесуела. Режим Уго Чавеса (1999-2013). Референдум 2004 року. Політична криза 2010-х років. Куба. Державний переворот 1952 року. Диктатура Ф. Батисти (1952-1959). Режим Фіделя Кастро: особливості розвитку.

Тема 10 Країни Африки та Близького Сходу

Розвиток африканських держав у XX – на початку XXI ст. Африканські диктатури. Ж.Д. Мобуту (Заїр). Амін Іді (Уганда). Ж.Б. Бокасса (ЦАР). Провідні держави Близького Сходу. Природні ресурси. Економіка. Іран. Ірак. Режим Саддама Хуссейна. Лівія: режим М. Каддафі. Хашимітське королівство Йорданія. Ізраїль. Створення держави (1948). «Шестиденна війна» 1967 року. Голда Меїр – 4-й прем'єр-міністр Ізраїлю. Відносини з Палестиною. Саудівська Аравія. Об'єднані Арабські Емірати. Релігійний чинник у суспільно-політичному житті держав Близького Сходу. «Арабська весна» 2010 року. Мохамед Буазізі. Туніс. Єгипет. Сирія. Вплив «арабської весни» на авторитарні режими. Зайн аль-Абідін Бен Алі (Туніс). Хосні Мубарак (Єгипет). Башар аль-Асад (Сирія).

Тема 11 Провідні країни Азії (частина 1)

Східноазійські держави: загальна характеристика. Південна Корея. Особливості економічного розвитку. Відносини з Північною Кореєю. Геополітичний вибір Японії у XX ст. Особливості розвитку економіки Японії у другій половині XX – на початку XXI ст. Демографічні особливості. Китайська Народна Республіка. Суспільно-політичні процеси у Китаї XX – початку XXI ст. Культурна революція. Політика Мао Цзедун. Ден Сяопін. Сі Цзіньпін. Вісім безсмертних КПК. Тайвань. Чан Кайші. Особливості розвитку економіки КНР: друга половина XX – початок XXI ст.

Тема 12 Провідні країни Азії (частина 2)

Країни Південно-Східної Азії. Етно-демографічні особливості регіону. Чотири азійських тигри. Сингапур. Становлення держави. Лі Куан Ю (1959-1990). Внутрішні реформи та питання безпеки. Економічні перетворення. Бірма (М'янма). Бруней. Малайзія: етнічні проблеми та економічні реформи. Країни Південної Азії. Індія. Бангладеш. Пакістан. Камбоджа. «Червоні кхмери» та режим Пол Пота (1975-1979). Індонезія: проблема перенаселеності та етнічне розмаїття. Диктатура Сухарто (1966-1998). Філіппіни: демографія, економіка. Таїланд. Особливості політичного та національного життя. В'єтнам. Участь В'єтнаму у конфліктах XX ст. Сучасне становище В'єтнаму.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
РН2	Зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
РН3	Генерувати нові ідеї (креативність).
РН4	Працювати як автономно, так і у команді.
РН5	Дотримуватися основних норм дипломатичного та ділового етикету, здатність враховувати фундаментальні особливості культури та менталітету представників іноземних держав.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.
Для спеціальності 293 Міжнародне право:

ПР3	Визначати з потоку міжнародних подій конкретну правову ситуацію, використовувати різні джерела інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надавати юридичну оцінку подіям міжнародних відносин.
ПР4	Застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного права при вирішенні практичних завдань.
ПР5	Збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг різномірної інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, сортувати її за релевантністю поставленій задачі, виділяти суттєве.
ПР6	Визначати політичні, дипломатичні, іміджеві, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків.
ПР17	Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародного права.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Вступ до курсу «Історичне країнознавство»
Лк1 "Вступ до курсу «Історичне країнознавство»" (денна) 1. Предмет, завдання та функції історичного країнознавства. 2. Історико-географічна карта світу XX – на початку XXI ст. 3. Світовий порядок у XX – на початку XXI ст.
СЗ1 "Вступ до курсу «Історичне країнознавство»" (денна) 1. Країнознавство як навчальна дисципліна та науковий напрямок. Об'єкт і предмет дослідження країнознавства. 2. Регіональний поділ світу. 3. Політична карта світу, її основні об'єкти (територія, країна, держава). 4. Форми правління та державного устрою в державах світу. 5. Теорії та концепції держав. 6. Міжнародні організації.
Тема 2. Провідні західноєвропейські держави
Лк2 "Провідні західноєвропейські держави" (денна) 1. Велика Британія. 2. Франція. 3. Федеративна Республіка Німеччина. 4. Малі країни Західної Європи.
СЗ2 "Провідні західноєвропейські держави" (денна) 1. Велика Британія у XX – на початку XXI ст. 2. Франція: економіка, політика, участь в міжнародних організаціях. 3. Становлення Федеративної Республіки Німеччина та її значення у світовій політиці. 4. Малі країни Західної Європи.
Тема 3. Країни Північної та Центральної Європи (частина 1)

Лк3 "Країни Північної та Центральної Європи (частина 1)" (денна) 1. Країни Північної Європи: загальна характеристика регіону. 2. Фінляндія. 3. Швеція. 4. Норвегія. 5. Данія та Ісландія.
СЗ3 "Країни Північної та Центральної Європи (частина 1)" (денна) 1. Розвиток скандинавських країн у XX – на початку XXI ст. Швеція. 2. Фінляндія. 3. Норвегія, Данія, Ісландія. 4. Країнознавча характеристика України. Основні проблеми XX – початку XXI ст.
Тема 4. Країни Північної та Центральної Європи (частина 2)
Лк4 "Країни Північної та Центральної Європи (частина 2)" (денна) 1. Країни Центральної Європи. 2. Республіка Польща.
СЗ4 "Країни Північної та Центральної Європи (частина 2)" (денна) 1. Угорщина. 2. Республіка Білорусь та Молдова. 3. Чехія та Словаччина. 4. Республіка Польща.
Тема 5. Країни Південної та Східної Європи (частина 1)
Лк5 "Країни Південної та Східної Європи (частина 1)" (денна) 1. Країни Південної Європи (Італія, Греція, Туреччина, Іспанія, Португалія). 2. Країни Південно-Східної Європи (Болгарія, Румунія, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Сербія, Чорногорія, Македонія, Албанія).
СЗ5 "Країни Південної та Східної Європи (частина 1)" (денна) 1. Політичні процеси й економіка Італії та Іспанії у XX – на початку XXI ст.: спільні риси та відмінності. 2. Характеристика Хорватії, Боснії і Герцеговина, Сербії, Чорногорії, Північної Македонії, Словенії, Косово. 3. Туреччина як південно-східна держава.
Тема 6. Країни Південної та Східної Європи (частина 2)
Лк6 "Країни Південної та Східної Європи (частина 2)" (денна) 1. Російська Федерація. 2. Країни Балтії: Латвія, Литва, Естонія. 3. Сучасна політика Росії та країн Балтії по відношенню до сусідніх держав.
СЗ6 "Країни Південної та Східної Європи (частина 2)" (денна) 1. Румунія у XX – на початку XXI ст. 2. Країни Балтії: Литва, Латвія, Естонія. 3. Країнознавча характеристика Росії.
Тема 7. Євроінтеграційні процеси у XX – на початку XXI ст.
Лк7 "Євроінтеграційні процеси у XX – на початку XXI ст." (денна) 1. Історія виникнення та формування Європейського Союзу. 2. Євроінтеграційна політика у країнах Центральної, Південної та Південно-Східної Європи. 3. Українська євроінтеграційна політика.

С37 "Євроінтеграційні процеси у XX – на початку XXI ст." (денна) 1. Історія виникнення та формування Європейського Союзу. 2. Основні інституції Європейського Союзу. 3. Євроінтеграційна політика у країнах Центральної та Східної Європи. Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Болгарія. 4. Українська євроінтеграційна політика.
Тема 8. Країни Північної Америки
Лк8 "Країни Північної Америки" (денна) 1. Сполучені Штати Америки. 2. Канада.
С38 "Країни Північної Америки" (денна) 1. Комплексна країнознавча характеристика США. 2. Міжнародна політика США у XX – на початку XXI ст. 3. Особливості економічного розвитку США. 4. Країнознавча характеристика Канади.
Тема 9. Країни Центральної та Південної Америки
Лк9 "Країни Центральної та Південної Америки" (денна) 1. Держави Центральної Америки. 2. Провідні країни Південної Америки (Аргентина, Бразилія, Колумбія, Перу, Чілі).
С39 "Країни Центральної та Південної Америки" (денна) 1. Країнознавча характеристика держав Центральної Америки. 2. Соціально-економічний та політичний розвиток Аргентини, Бразилії, Перу, Чілі. 3. Колумбія, Венесуела.
Тема 10. Країни Африки та Близького Сходу
Лк10 "Країни Африки та Близького Сходу" (денна) 1. Розвиток африканських держав у XX – на початку XXI ст. 2. Провідні держави Близького Сходу (Іран, Ірак, Йорданія, Ізраїль, Єгипет, Саудівська Аравія).
С310 "Країни Африки та Близького Сходу" (денна) 1. Розвиток африканських держав у XX – на початку XXI ст.: загальна характеристика. 2. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Ірану, Іраку, Кувейту. 3. Ізраїль. 4. Об'єднані Арабські Емірати. 5. Релігійний чинник у суспільно-політичному житті держав Близького Сходу.
Тема 11. Провідні країни Азії (частина 1)
Лк11 "Провідні країни Азії (частина 1)" (денна) 1. Східноазійські держави: загальна характеристика. 2. Японія та Південна Корея. 3. Китайська Народна Республіка.

СЗ11 "Провідні країни Азії (частина 1)" (денна) 1. Суспільно-політичні процеси у Китаї ХХ – початку ХХІ ст. 2. Особливості розвитку економіки КНР: друга половина ХХ – початок ХХІ ст. 3. Геополітичний вибір Японії у ХХ ст. 4. Особливості розвитку економіки Японії у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
Тема 12. Провідні країни Азії (частина 2)
Лк12 "Провідні країни Азії (частина 2)" (денна) 1. Країни Південно-Східної Азії (Сингапур, Бруней, Малайзія). 2. Країни Південної Азії (Індія, Бангладеш, Пакістан).
СЗ12 "Провідні країни Азії (частина 2)" (денна) 1. Країнознавча характеристика Сингапуру. Політичні передумови становлення провідної економіки світу. 2. Індія. 3. Особливості розвитку країн Південно-Східної Азії у ХХ – на початку ХХІ ст. (Бруней, Камбоджа, Індонезія, Філіппіни, Таїланд, В'єтнам).

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до лекцій
НД2	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД3	Підготовка до семінарського заняття
НД4	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД5	Самонавчання

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Проблемні лекції
МН2	Проблемний семінар
МН3	Проблемно-пошуковий метод
МН4	Дослідницька робота

МН1. Проблемна лекція або лекція - візуалізація; МН2. Семінарські заняття; МН3. Демонстрація мультимедійних презентацій.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 10. Здатність працювати як автономно, так і у команді. ЗК 11. Здатність до праці у мультикультурному середовищі. ЗК 12. Здатність діяти свідомо та соціально відповідально.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО2	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами
МФО3	Перевірка та оцінювання письмових завдань

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Дослідницька робота
МСО2	Оцінювання письмових робіт
МСО3	Складання комплексного письмового модульного контролю
МСО4	Опитування на семінарських заняттях
МСО5	Звіт за результатами виконання практичних робіт

Контрольні заходи:

1 семестр		100 балів
МСО2. Оцінювання письмових робіт		20
		20
МСО3. Складання комплексного письмового модульного контролю		40
		40
МСО4. Опитування на семінарських заняттях		30
		30
МСО5. Звіт за результатами виконання практичних робіт		10

		10
--	--	----

Контрольні заходи в особливому випадку:

1 семестр	100 балів
МСО1. Дослідницька робота	50
	50
МСО2. Оцінювання письмових робіт	50
	50

ДСК

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН3	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Стафійчук В.І., Малиновська О.Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 808 с.
2	Серебрянська І.М. Країнознавство (англомовні країни): навч. посіб. Суми: СумДУ, 2016. 176 с.
Допоміжна література	
4	Серебрянська І.М. Країнознавство. Англомовні країни: курс лекцій для студ. спец. 6.030301 "Журналістика" денної та заочної форм навчання. Суми: СумДУ, 2013. 140 с.
5	Клименко В.А., Чубур Н.В. Історія сучасного світу: навч.-метод. пос. К.: ЦУЛ, 2013. 93 с.
6	Degtyarev S., Samoilenko Ye. League of Nations and protection of national minorities in Eastern European states (1919 – 1946) // East European Historical Bulletin. 2019. №12. Pp. 94–107.
7	Гончаренко А.В. США та колоніальне питання в міжнародних відносинах: 1918-1921 рр. // Сумський історико-архівний журнал. №XXXI. 2018. С. 56-65.
8	Impact Mechanisms of Civil Society on European Integration of Ukraine / S.I. Dehtiarov et al. Lambert Academic Publishing, 2018. 170 p.
9	Дегтярьов С.І. Державні інституції та чиновники періоду гетьманату П. Скоропадського (нарис з історії органів влади й управління Української Держави 1918 р.) : монографія. Суми: Вид-во СумДУ, 2018. 168 с.

10	Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. – початок ХХІ ст.): навч. посібн. / Б.Й. Тищик та ін. Львів: Світ, 2016. 720 с.
11	Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 624 с.
12	Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2013): навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 1056 с.
13	Країнознавство: підручник / П.М. Мальська, Н.В. Антонюк, Ю.С. Занько, Н.М. Ганич. К.: ЦУЛ, 2012. 528 с.